

Halitoosin kliininen ja hammaslääketieteellinen näkökulma

Professori Crispian Scully

CBE, MD, PhD, MDS, MRCS, FDSRCS, FDSRCPS, FFDRCSI, FDSRCSE, FRCPath, FMedSci, FHEA, DSc, DChD, DMed(HC)

UCL Eastman Dental Institute, London,

Pahanhajuinen hengitys eli halitoosi (lat. halitus = hengitys) on epämiellyttävä haju, joka ilmenee uloshengitettäessä. Aito halitoosi on tila, jossa hengityksen paha haju on todettu objektiivisesti. Pseudohalitoosissa hajua taas ei ole todettu objektiivisesti. Halitoosifobiasta puhutaan silloin, kun potilas uskoo vankasti kärsivänsä halitoosista siitä huolimatta, että objektiivista näyttöä pahanhajuisesta hengityksestä ei ole saatu.

Noin 85 prosentissa tapauksista pahanhajuinen hengitys johtuu suusta, yleensä huonosta suuhygieniasta, haavaumista tai infektiosta. Hajua aiheuttavat yhdisteet vaikuttavat syntyvän (osittain) endogeenisesti ja/tai suussa sekä useimmiten johtuvan mikrobien toiminnasta ja käsittävän useita mikro-organismeja. Niitä ovat haihtuvat rikkiyhdisteet (esim. rikkivety ja metyyliimerkaptani), indolit (esim. indoli ja skatoli) ja polyamiinit (putreskiini ja kadaveriini). Lyhytketjuisia rasvahappoja (esim. valeraatti, propionaatti ja butyraatti) saattaa myös syntyä. Asetoni, 2-butanoni, 2-pentanoni ja 1-propanoli voivat esiintyä sekä suussa että hengitysilmassa (alveoli-ilmassa). Jälkimmäisessä tapauksessa mukana on indolia ja dimetyyliselenidiä.

Halitoosi yhdistetään huomattavasti harvemmin suun ulkopuolisiin aiheuttajiin (esim. hengityselimiin, ruoansulatuskanavaan, lääkitykseen tai aineenvaihduntaan).

Arviointi perustuu yleensä hengitysilman organoleptiseen eli aistinvaraiseen arviointiin, jolloin lääkäri nuuhkaisee suusta ja nenästä uloshengitettyä ilmaa. Kiistattoman objektiiviset halitoosin mittaustavat ovat usein kalliita ja aikaa vieviä.

Potilaan tulee välttää tupakointia, lääkitystä ja ruokia, jotka voivat aiheuttaa pahanhajuista hengitystä. Säännöllinen ruokailu on tärkeää. Useimmissa tapauksissa hoidon painopisteenä on ruoantähteiden ja hajua aiheuttavien suun bakteerien vähentäminen, mikä saavutetaan hoitamalla suun ja hampaiden sairauksia, parantamalla suuhygieniää hampaiden puhdistamisella (harjaus ja lankaus), antimikrobisella hammastahnalla ja/tai suuvedellä (klooriheksidiiniglukonaatti, setyyliipyridiini-kloridi, sinkki tai triklosaani voivat olla hyödyllisiä), stimuloimalla syljeneritystä (purukumin avulla) sekä vähentämällä kielen katetta harjaamalla tai kaapimalla.